

Bécsi felolvasások.*

Mindazon újabb intézmények között, melyeket a zsidó szellem és vallásosság emelésére hoztak, tán egy sem fordul annyira közvetlenül a nagy közönséghez, mint a szerteszét meghonosodott felolvasások szokása. Mint Mendelssohn óta majdnem minden téren, ebben is a német zsidóság vezet, mert Németországban minden jóraváló városban van külön zsidó Irodalmi Társulat, mely a nagy közönséggel népszerű felolvasások útján érintkezik, Magyarország pedig, mely csak lassan küzd fel magát a nyugati államok sorába, e téren is tán legrosszabbul áll, mert az egy irodalmi társulaton kívül másnemű keretet nem teremtett felolvasások rendezésére.**

Ausztria is nagyon hátramaradt Németországhoz képest, de ami specialiter Bécsset illeti, a panasznak alig van jogosultsága. Itt inkább túltengésről lehet szó. Igen sok apró egylet rendez felolvasásokat, sokszor talán csak valamely szereplésre vágyó litteratus jószántából. Ilyenek a különböző akadémikus szervezetek felolvasásai. De már p. o. a Toynbee-egylet egész hétre kiterjedő népszerű előadásai korántsem megvetendők és amennyiben itt nemcsak zsidó tárgyakat, hanem mindennemű közmívelődésű témát is adnak elő, nagyon lehetne a dolgon örülni, ha éppen e körülményből nem az folyna, hogy a zsidó társadalom egészen kiszorul a nagy nyilvános társadalomból. Ezzel szemben már egyletek és szervezetek, a cionisták, a zsidó munkásszervezet, a héber iskolák, a beth-hamidrások stb. inkább a specialis zsidó témákat mive-lik, habár a cionisták itt sem tagadják meg a vallásban tanusított közömbösségüket, amennyiben nem annyira zsidó tudást, mint zsidó nemzeti érzést akarnak kelteni és terjeszteni.

Nem szabad megfeledkeznünk az antiszemitizmus leküzdésére szolgáló egylet felolvasásairól sem, melynek ugyan speciális feladatai vannak, melynek felolvasó asztala mellé azonban zsidó tudósok is ülnek és a messzebb menő zsidó szellemet is ismertetik.

A felolvasások tulajdonképi rendezője mindamellett maga a nagyhitközség, melynek budgetjébe jó összeg van beillesztve a felolvasások költségeire. A hitközség voltaképen számos rabbijára támaszkodik e tekintetben és ezek sorából tényleg kijutna egy egész évi ciklusra; az egyik rabbi, *M. Grunwald* dr., mindjárt azzal a kötelességgel szerződött, hogy népszerű felolvasásokat tart a hitközség kívánságára. Ennek az említett rabbi ur derekasan meg is felel, amennyiben szép organum mellett tökéletes németséggel beszél, amit Bécsben sem találnak mindenki- ben. Már most a dolog úgy fejlődött, hogy a többi rabbi ezen egyen kívül a hitközség megbízásából majdnem soha sem ül a felolvasó asztalhoz, az egész rabbi karnak nem kicsi megszégyenítésére. Mondják, a velük tett rossz tapasztalatok miatt. De talán igazabb az a versió, hogy valamely klikk dolgozik ellenök a hitközség hivatalában. Nemrég nyilvános ülésben is szóba került ezen ügy és a rabbik megint csak duzzogva álltak félre.

A német nyelv nagy elterjedtségénél fogva felolvasókban nincs hiány; a nagy Németország és Svájc elegendő számban szolgáltatja a nagy nevek hordozóit. És különös dolog: a bécsiek csak a kölföldiekre áhítoznak. Általános emberi vonás, mely oly sok téren ütődik

* Bécsben működő egyik nagytudós hazánkiától. Szerk.

** Vidéken is számos helyi jellegű felolvasó társulat van bár nem visel irodalmi címet. Szerk.

fel. De akárhányszor megjárják az ily ismert-ismertetlen nagyságok meghívásával; lehet az illető jó német író, de mivel Lengyel- vagy Oroszország szülőltje, rossz előadó, rossz beszélő. Következik egy kis kiábrándulás, de semmi javulás, mert még mindig jobbnak látszik a külföld. Magyarországot, a sajátos bécsi okoknál fogva nem tartják megtisztelendőnek.

A hitközségnek a felolvasások tartására nincs használható terme, hanem az Építők Egyletének termét bérelt esetrel-estére jó drága pénzen. Nagy terem ez, a városnak ép középpontján, mely még soha sem bizonyult kicsinek és a karzatokra nincs is szükség. A felolvasó a vendéget megillető tisztelettel küldöttség útján hozatik be a mellékeremből, pár bevezető szóval a hitközségi elnök vagy másodelnök bemutatja a közönségnek és ugyancsak ő rekeszti be a megtartott előadást. Akinek e pragmatika föltűnne, annak megjegyzem, hogy Bécsben maga a hitközségi elnök — mellékesen mondva, nagyon öreg ur — is jelen van a hitközség ez intézményénél, valaminthogy mondhatni, hogy a legelőkelőbb körökből rakódik össze a hallgatóság. A budapesti viszonyok ellenében azt is fölemlítjük, hogy a felolvasó kivétel nélkül frakkban és keztyüs kézzel jelenik meg, mondanivalóját sohasem olvassa, hanem szabadon előadja és le sem ül, hanem áll, vagy a pódiumon járkal. Könnyen érthető, hogy az előadás módja a közvetlenség hatásával bir is ritkán is téveszti el hatását.

Van persze olvasás is, de ez inkább recitáció és külön művészet. Az egyedüli nő, kit itt alkalmunk volt hallani, *Nahida Remi*, a nagy Lazarusnak prozelita özvegye, szintén szabadon beszélt. Ha már most a szónak és gondolatnak oly remek ura lép a pódiumra, minő nagynevű hazánki, *Stein* Lajos dr., a berni professzor, akkor képzelhető, mennyire uralkodik az ilyen előadó a figyelő közönségen. A vallás alapjairól beszélt, kimutatta, hogy a filozofia a zsidónak ad igazat; majd meg — a zsidó Muzeumegetlet keretében, melynek ez izben meséfényű terem állott rendelkezésére — a monothéismust igazolta fényesen, látható hatással. Tettét csak héberszóval jellemezhetjük röviden: *kiddus ha-sém* volt. Észre lehetett venni ez alkalommal, hogy a közönség éppenséggel nem irtózik a héber szótól, mert éppen a hébernyelvű szölamokat fogadták nagy megalégedéssel. Ne tessék ettől Budapesten sem visszariadni!

Ámde nem tanácsot akarok viszontgatni, hanem referálni. A tanulság folyjon önkénynt.

TÁRCA.

Keresztény utazó kerestetik.

— Irta: LA. —

— Hajlandó volnék kitérni, ha az állást elnyerhetném. E szavakkal nyújtotta át Durand ur az óriási csokoládégyár igazgatójának okmányait, bizonyítványait.

— Ön francia zsidó? kérde az igazgató.

— Igen, francia vagyok és születésre nézve zsidó. Évek hosszú során át sokat utaztam egy francia katolikus arisztokrata család csokoládégyára számára. Mondhatnám, Délfranciaországban a gyár cikkei én „vezetem be”. Azelőtt, volt főnököm gyártmányairól ott alig hallottak. Ma a legtöbb dél-francia kereskedő az általam bevezetett csokoládé-árakat fogyasztja. De egy szép napon kiderült a zsidó származásom és a párisi üzletvezetőség kiméletlenül elbocsájtott. Fél esztendeje va-

gyok állás nélkül Meggyőződésem ez okból igen hajlik a hitcserére; pláne, ha tudom, hogy családomat csak így tarthatom el. Otthon bizony két kis apró gyermek sürgeti meggyőződésem megváltoztatását. Ha Önt megtiszteltem vele, uram, fogadja el a keresztapaságot és a turát akár holnap megkezdhetem.

— Önnek, látom, van beszélőképessége. Ez megfontolandó előny. De, hát csakugyan elhatározta-e a hitcserét és szilárdan?

— Uram, az elhatározás oly szilárd bennem, mint amely szilárd elhatározással tudnék most azonnal belépni — egy izletes főzeteket kínáló vendéglőbe, hogy ott jól megebédeljek. Napok óta nem ebédeltem. Ha itt ott cimirással, vagy hasonlókkal valami kis átmeneti keresetre teszek szert, akkor otthon éhező családomra gondolok és sürgönyileg nekik küldöm majdnem az egész összegecskét. Magam részére alig tartok meg annyit, hogy azután még egynéhány napon át tovább tengődhessek belőle. Vallásos érzületem valami szilárd alapon sohasem állt. Troyesi születésű vagyok, ahol a zsidóság egyébként is feloszlóban van. Apámtól hallottam, hogy valami Rasi nevű híres zsidó, városunk szülőtte volt, de, hogy a mult században-e, avagy ezer év előtt, arról fogalmam sincs. Azt hiszem, a mi városunk e dicsősége valami kiváló zsidó-francia politikus lehetett, hogy az utókor még ma is őrzi a nevét. A zsidóságról, uram, alig tudok egyebet, mint hogy pl. tilos a disznóhus evés. No, de ezt soh'se vettem komolyan. Tudom, hogy a rabbinak tilos szombaton dolgozniok. Én pedig cseppet se vagyok rabbi.

A komor igazgató elnevette magát.

— Igen, Ön nagyszerűen van értesülve. Ennél még én is jobban ismerem az Ön hitét — pedig — keresztény vagyok. Ujabbán néhány francia már nem a szombati pihenést, hanem a vasárnapi munkaszünetet tartja kötelezőnek a „rabbi számára“.

— Igen, ezt is tudom a „zsidóságomról“. No, meg annyit, hogy szülőim halálkozásuk évfordulóján el szoktam járni az utirányomba eső francia zsinagógákba és ott francia nyelven lerovok egy kis imát a kegyelet oltárán. Ha meggondolom, hogy ez az én egész zsidó hitem, sokszor jut eszembe, hogy tulajdonképp mindezt valamely kitünő állás birtokában — nem végezhetném-e el, mint keresztény családapa. A „valláscsere“ ügyet eddig is csupán abból a szempontból tartottam jellemtelemnek, mert egy semminek egy másik semmivel való elcsereléséről van szó abban a hiszemben, mintha az eddigi semmi helyébe a „valami“ álláspontjára helyezkedném. Ezt szélhámosságnak tartom. Ha mégis megteszem, ne tessék azért elítélni, a családom jut eszembe.

— Ön mindenesetre jó családapa lehet. Ugy vélem, jó csevegő is, igazi francia, ez pedig igen fontos kelléke egy francia utazónak. Csevegés közben lehet a legjobb üzleteket csinálni. Meglehet, hogy ezért is van az utazó ügynököknek oly óriási anekdota-memoárjuk. A rideg embert senkisem szereti. A gondokkal és számokkal megtelt kereskedőt optimista hangulatba ringatni az utazó feladata. Így tudja megrendelésekre forcírozni. Az optimizmus minden vállalkozás alapföltétele. Ez Önben, ugylátszik, alaposan megvan. Ha Ön hat, nélkülözésekkel teli — hónapon át képes volt jókedvét megőrizni, úgy alkalmasint ajánlatos képességei vannak. Tehát csakugyan képes kikeresztelkedni?

— A szükség képpé tett erre. Valami nagyon nem örülök a dolognak, miként már előbb kifejtettem. Igazgató ur tehetne velem kivételt.

— Az lehetetlen. Ha főnököm elfogult a zsidók iránt, én viszont nem tudok a kikeresztelkedett zsidókkal rokonszenvezni. A gyár vezetésének — bizonyos föltételek mellett — korlátlan ura vagyok. De hangsúlyozom: „korlátlan ur“ is csak bizonyos föltételek mellett lehetek. A gyártulajdonos kiadta a rendeletet, hogy csakis keresztény utazót alkalmazzunk. Magam is keresztény vagyok és utazóinkat tíz év óta csakis ily föltételek mellett szerződtettem. És mondhatom, e tíz év óta óriásiit lendült gyártelepünk. Zsidó utazóról főnököm most már hallani sem akar. Ezért a föltétel. Részben üzleti meggyőződés, részben némi ellenszenv a zsidóság iránt. Ebből az álláspontból főnökömet kimozdítani nem lehet. Más tekintetben főnököm teljesen reámbizna a gyár vezetését. Ő kényelmes, társaságbeli uriember, szórakozása a vadászat, automobil és egyéb nagyuri sport. Gyárában a részleteket alig ismeri. Én vezetem és ő e keresztény szellemű vezetéssel anyagilag és erkölcsileg is igen meg van elégedve.

Az igazgató elhallgatott. Durand pár pillanatra magába mélyedt, azután folytatta:

— Talán egyszerűen eltagadnám a származásomat. A Durand név mitsem sejtet, ámbár Durand nevű zsidó elég van. De a német fül franciát érez ki belőle. Azután meg a francia okmányok, sem a születésiék, sem a katonaiak, sem a házasságiak nem ismerik a vallási kérdés rovatát. Nekem egyetlen bizonyítványomban sincs benne az, hogy zsidó vagyok. A dolgot egész egyszerűen el lehetne hallgatni és igazgató ur igazán hállára kötelezne.

— Jobban tette volna, ha származását előttem is elhallgatja. Így kellemetlenségek származhatnak belőle. Reájöhetnek... Egyébként szeretnék Önön segíteni.

— Reájöhetnek? De hisz erre nincs mód. Hát az én klerikális, arisztokrata főnököm a párisi központban reájött volna-e valaha, ha magam el nem árulom magam?! Nem, uram, holtan napjáig francia katolikus, vagy felekezetenküli maradhattam volna, ha Dreyfusért uti turáim közben nem exponálom magam tulságosan. Eljárt a szám és gyanut keltettem magam iránt. A központban megneszelték ezt és kikutatták származásomat. Mondhatom, nehéz dolog volt. A mostani troyesi maire a párisi üzletvezetéségnél katolikusnak jelentett! Szerencsétlenségemre a kutatóknak eszükbe jutott megkérdezni egy még életben lévő nyugalomba vonult husz év előtti mairet is, aki jólismerte atyámat és ma öreg napjaira buzgó katolikus és Dreyfus-gyűlölő. Ez megírta a valóságot. De, mondhatom, az öreg polgármesternek még így is nehezen adtak hitelt. Pusztá dachból saját-magam hagytam végül rá, hogy zsidó vagyok.

— Ez érdekes, szólt közbe az igazgató.

— Bizony érdekes! Hát hiszi Ön, hogy Franciaországban manapság arról, aki származását el akarja tagadni, meglehet állapítani, hogy zsidó-e vagy buddhista? Az egész francia nemzet sem tudja eldönteni azt a kérdést, hogy Gambetta ősei zsidók voltak-e vagy sem. Talán még I. Napoleont is meg lehetne „gyanusítani“, ha nem kötött volna konkordátumot a pápával. De így egy kissé bajos. Ámbár — ki tudja...

— No-no, Ön most tuloz! — vágta közbe az igazgató. Különbén ez is igazi utazó-ügynöki tulajdonság, amit meg kell becsülni.

— Megtisztel az elismerés, felelte Durand.

— Durand ur, tudja mit? — az Ön élelmessége tetszik nekem. Én Önt szerződtetem.

— El vagyok ragadtatva, uram! Micsoda állás! Az Önök gyára ma Svájcban, Németországban, Ausztriá-

ban sem akad párjára. Világég! A feleségem, szegény feleségem, hogy fog örülni!

— Örülök, hogy ily készségesen fogja föl a dolgot. De hátra van még a nehezebbik oldal. A vallás...

— A vallás? Kitérek, — ismétlem: kitérek!

— Gyermekeivel együtt?

— Természetes!

— Nem, ezt ne tegye. Ezt már magam sem tartanám tisztességes dolognak. Pedig én főnökömmel szemben nem vagyok a vallás, vagy a faj fanatikusa. De a hitseréket nem tartom helyesnek, még kevésbé tisztességesnek. Én különben is érdekesnek, szépnek tartom ezen máris négyezer éves, szinte tüneményeszerű faji létezését. Mondom, — nem vagyok zsidó és mégis érdekesnek tartom. Megszünését szinte — fájlnám. Aztán meg ki tudja, az Ön fiai vagy unokái talán nyugottabb, türelmesebb időkre ébrednek. Nem lehetetlen, hogy egykor ők is fájlnának ez érdekes láncolatnak akaratuken kívül történt megszakítását. Nem lehetetlen, hogy egykor éppen az Ön fiaiban vagy unokáiban fog fölébredni az, ami Önben jelenleg a pillanatnyi kényszer és anyagi gondok hatása alatt kialvóban van. Ki tudja, fiai Önt talán elitélnék, megátkoznák...

— Valóban, igazgató ur meghat. De hát mitévő legyek?!... Az állás, a kenyér, a jólét!

— Nem kell kikeresztelkednie!

— Ne-e-e m? kérdezé hűledezve Durand. Nem? ismétlé ujolag már kissé magához térve. És az állás?!...

— Azt is megkapja.

— Azt is?! Tant mieux!

— Igen, szerződtetem Önt. Egy föltétele van a dolognak. Ön elhallgatja, sőt tagadja a származását, még akkor is, ha csak gyanúba fognák. Engem első sorban üzleti érdekek vezetnek. Meg akarom hálálni főnököm bizalmát, jóindulatát, mert mondhatom, hasonló nyomorult helyzetben mint Ön; én is voltam. Husz év előtt nem volt betevő falatom; főnököm, akkor még csak egy kis gyár tulajdonosa, tett azzá, ami ma vagyok. Igaz, hogy viszont e husz év alatt az ő gyárát az én igazgatásom emelte elsőrangúvá a világon. Ma egy amsterdami zsidó cég és az Ön által is egykor képviselt klerikális francia cég kivételével alig van számbavehető konkurensünk. Az én álmaim közé tartozik, hogy főnököm e két céget is tulszárnyalja, legyőzze. Az európai versenyben egyedül állónak szeretném látni. Mostani versenyünk különösen az említett francia klerikális gróf gyára ellen irányul. E tekintetben főnököm nem bánja, ha azt a vállalatot akár tönkre teszem. Utazóink többnyire Dél- és Nyugat-Franciaországot járkák be. Mások Ausztriát, Magyarországot és Romániát. Egész sereg, mintegy husz utazóink dolgozik ez országokban. Az Ön feladata volna Franciaország keleti és északi részét bejárni. Ha a versenyző francia cég megtudja, hogy Ön nálunk dolgozik, — miután ismeri cégünk zsidóellenes systémáját, bizonyára denunciálni fogja önt. Ettől azonban ne féljen. A följelentés az én kezeim közé kerül és én alkalmasint nem a husz év előtti, hanem a jelenlegi troyesi mairenél fogok tudakolódzni. A többit bizza reám. A dolgot egyszerűen rágalomnak fogjuk föltüntetni. Ehhez tartsa magát. Holnap meg is kezdheti a működését. A mérsékelt előlegnek sem vagyok ellensége, hogy családja gondjait pár hétre rendezhesse. Azt hiszem, ügyes, okos ember a mi gyártmányunkkal és üzleti hírünkkel könnyen boldogul.

Durand másnap, egy másodosztályu francia vasúti kupében anekdótákkal traktálta az utitársait.

— A dolog valóban nagyszerűen megy, kedves Wolkenburg ur. Ön zseniális üzletszervező. Szinte sajnálom, hogy nincs lányom, akit feleségül önnek adhatnék. Milyen érdekes volna a Drouin és Wolkenburg család összeházasodása. A cég 25 éves fennállása jubileumára önt társul fogadnám, — ami különben is tervem. De ily régi jóbarátoknak rokonokká is kellene válniok. Szinte féltékeny vagyok, hogy maholnap, valamely nagy összeggel, fizetéssel vagy egyéb elhódítja önt tőlem a mi dél-francia konkurensünk. Pedig nemcsak a konkurrenst gyűlölöm benne, hanem a gögös arisztokratát is, aki ellene szavazott annak, hogy párisi tartózkodásaim idejében bejárassak a Jokey-Club-ba, ebbe az arisztokrata gyülekezetbe. Hány kopott, francia mágnás hencog ott és hogy körülyennének engem az én husz millióim hire révén. Talán a fiamat egy megfelelő mág-násleánnyal még össze is házasíthatnám.

Wolkenburg közönyösen hallgatta Drouin beszédeit és csak annyit tett hozzá a gyáros beszédéhez, hogy: — Valóban szép ünnepélyt remélhetünk.

— Igen, tökéletesen szép ünnepélyre vágyom. Összes uton levő hivatalnokaim is együtt lesznek. A legtöbben nem is ismerikegymást. Az egyik Hollandia északi városait, a másik a déli vidékeket, a harmadik Belgiumot, ismét mások Franciaország különböző vidékeit járkák be. Remélem az ünnepre szóló meghívót mindnyájukhoz elküldte.

— Igen, intézkedtem.

— A Duverneuil grófi csokoládégyár pukkadni fog, ha ünnepélyünk nagyszerű voltáról értesül. Gondoskodtam róla, hogy ünnepünknek a sajtóban nyoma, hire legyen. A keresztény üzletvilág is föl fog ocsudni, hogy mire képes az emancipált keresztény üzleti szellem, a keresztény munkatársi összetartás. Az érdem nagyrésze azonban az öné, kedves Wolkenburg. Ön kitűnő emberismerőnek bizonyult, hogy így meg tudta válogatni az élelmes, okos, keresztény utazókat. Mert az igazat megvallva, megsughatom önnek, hogy tulajdonkép a Duverneuil grófi cég csokoládéja jobb minőségű. A mi sikerünket a személyzetünk fölényességének köszönhetjük a Duverneuil grófi cég személyzetével szemben. Az emberek gyakran nem a husz minőségeért, hanem a garnirozásért, a föltalálás előkelőségeért lelkesednek. . . Az anyagi siker mellett legfőbb örömöm mégis az, hogy a zsidóságon, ez átkos élődsi fajon üthettem egyet. Példát adtam keresztény embertársaimnak, mi-ként kell a zsidót nélkülözni, bojkottálni, hogy a társadalom megtisztuljon e parazitáktól...

— Paraziták?! — veté közbe Wolkenburg. Ön egy kissé messzire viszi következtetéseit, — szolt el-fojtott hangon Wolkenburg.

— Messzire? Ismerem jól a fajtájukat. Csak nem áll ön is a védőik közé?

— Hát önt csakugyan kiharították e paraziták?

— Kérdé emeltebb hangon Wolkenburg.

— Engem nem használhattak ki. Annál több eszem volt. Ezért dolgoztattam keresztényekkel...

— Nos hát tudja meg, hogy ön a husz milliójának felét, amely vadászat és sportok között hullott az ön ölébe, nekem, a zsidó Wolkenburgnak köszönheti. Elhallgattam ön előtt származásomat, mert 20 év előtt csak exisztenciám megteremtése és atyám támogatása lebegett szemem előtt. De most megmondhatom önnek, hogy önnek nem volt több esze. Avagy oly sok ész kell az üres szórakozások folytatásához és annak sablón rendeletének kiadásához, hogy zsidók

mellőztessenek. Kettőnk közül ön e gyárnak szerencsés parazitája, míg én a zsidó vezetője, igazgatója, munkása voltam.

Drouin szédülve hallgatta Wolkenburg szavait. Ön zsidó? Az lehetetlen! Lehetetlen!

— Egészen bizonyos! — felelé kiegyenesedve Wolkenburg.

Drouin félve tekintett a most először büszkének mutakozó Wolkenburgra. Eddig mindig a szerény, a munkás Wolkenburgot látta maga előtt. Most egy csapásra jelentkezett előtte a zsidó és a büszke Wolkenburg. Az eddigi, a kereszténynek képzelt, az csendes megalázkodó volt.

— Akkor vége közöttünk mindennek, — felelte kínos zavarral Drouin.

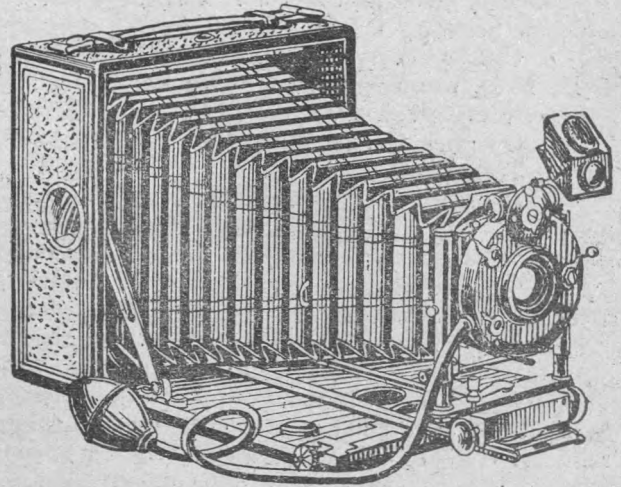
— Ezt mindig is sejtettem. Az ön fajgyűlölete csak a zsidó munkája révén volt hasznalható, a milliókat nem veti meg. A zsidót, azt örökös ellenszenv, gyűlölet kíséri. Pedig zsidóság nélkül nemcsak anyagiilag nem tudtak önök emelkedni, de a zsidóságra még a lelki emelkedettség közben is szükségük van. Avagy megvetheti-e ön a faji zsidó apostolokat?

Különös, hálátlan egy szekta a fajgyűlölő antiszemita szektája, amely saját jótévőjét, tanító fáját rugdossa. Ma önök — és nem a rómaiak — volnának azok, akik megfeszítenék a faji, a zsidó Jézust — mint ahogy 2000 év előtt is bizonyára az önök ősei voltak Jézus megfeszítői, a római pribékek. És e fajilag is saját tetteikért még minket üldöznek a szeretet és az önök ősei által megfeszített Jézus nevében, akit ma a fajgyűlölet címén újra megfeszítenének! Micsoda perverz, szemforgató, világsaló gondolkodás! Nem, én nem is lehetek ezek után az ön munkatársa. Dolgozom tovább, egyedül, saját eszével, majd én is előveszem szorgalmas munkából megtakarított tőkémet, üzlettapasztalatomat és mátol fogva ön az ön husz milliójával — én pedig a néhány százezer franknyi tőkémrel — versenytársak, kérélhetlen konkurrensok leszünk! De tudja meg még azt is, hogy míg vagyona felét én szereztem, addig a másik felét egytől-egyig zsidó utazó ügynököknek köszönheti. Nekem volt annyi eszem, hogy az ön üzlete érdekében a kereskedelemben lelkesebb zsidó ügynököket választottam. Most tehát elválik az utunk.

Drouin megsemmisülve, székébe roskadva hallgatta Wolkenburg leleplezéseit és vádjait. E pillanatban csupán az önző érdek uralkodott ösztönein. Halálsápadtan latolgatta magában az eshetőségeket, egyfelől saját léha, szórakozásokban kimerülő életprogramját, másfelől a vasakaratu zsidó igazgató és ügynökei képességeit. Ilyen versenytárs, aki minden titkát ismeri, az ő aránylag csekély tőkéjével is félelmetes ellenfél. Ő is csekély tőkével kezdte, de mi lett volna az ő üzlete — Wolkenburg nélkül...

Nem, a faji gyűlöleten, a büszkeségen győzött egyszerre a haszonvágy. Az érdek felülkerekedett a megrögzött fajgyűlölőn.

— Felejtse el ezt a beszélgetést, kedves Wolkenburg. Belátom, tévesen gondolkoztam. Maradjunk mi továbbra is együtt, ön a zsidó és én a milliomos keresztény. Inkább, idővel cégembe még társul is fogadom. Csak ne legyen versenytársam. Ám jó — legyenek zsidók — az utazóim is... ki tudja, talán tévedtem... talán csakugyan tévedtem...

Mielőtt fényképező készülékét

beszerezné, sziveskedjék tőlünk kérni ajánlatot. — A legolcsóbb árakon kényelmes részletfizetésre szállítjuk a legnevesebb gyártmányokat így a Rietzschel, Göerz, Hüttig féleket Szállítjuk továbbá a hírneves **GÖERZ-FÉLE TRIEDER-BINOKLIKAT**, sport és utazási célokra, színházi használatra ugyancsak a legkényelmesebb részletfizetésre. Távcsövek a legolcsóbb áralapon, elsőrangú párisi optikával. ...

Aufrecht és Goldschmied
Bndapest, VI. ker., Eötvös-u. 32.

Képes fénykép, vagy látcső-árjegyzék.
 kívánatra ingyen és bérmentve

Iskola-hegedük

6, 8, 10, 12 kor. é feljebb.

Hangverseny
hegedük

40 koronától feljebb.

Iskolai
harmoniumok,

ugyszintén az összes

iskolai és zenekari

hangszerek, vala-

mint hurok, vonók,

tokok a legmérsékel-

tebb árakon:

STERNBERG ARMIN ÉS TESTVERE

cz. és kir. udvari hangszer-gyár

BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 36. sz.

Képes hangszer-árjegyzék ingyen.

mesélje el azokat a csodatetteket, melyeknek ő maga szemtanuja volt és ebből kényelmesen fenn fogja tartani nagy családját. A caddik meghalt és Reb Avrumele teljesítette parancsát, járt világszerte és ontotta magából a meséket és ahova jött, szívesen látták, mert mindenki szeretett hallani a Bal-Sem csodatetteiről. Egyszer meghallotta Reb Avrumele, hogy Kaszovban van egy gazdag zsidó, Reb Zise, aki egy aranyat ad minden meséért, amit a Bal-Semről valaki tud. Oda ment tehát ő is, a mesék mestere és fáradságos hosszú ut után beköszönhetett a gazdag zsidó házába, ahol nagy örömmel és tisztelettel fogadták. Péntek este maga mellé ültette a házi ur és a lakoma után alig várta, hogy valami mesébe kezdjen. De Reb Avrumele nem jutott az eszébe semmi sem. A házi ur bosszusan kelt fel az asztaltól, de Reb Avrumele biztatta, hogy majd csak holnapig eszébe jut valami, hiszen ő annyit tud mesélni, hogy egész életén át sem fogy ki belőle. Másnap azonban ugyan így járt. Elmult a szombat második, sőt harmadik lakomája és a mese egyre késett. Beesteledett, Reb Zise még egy kísérletet tett, asztala mellé ültette a királynő bucsulakomájára is, de Reb Avrumelenek ekkor sem jutott eszébe semmi és végre nagy szomorúságában elhatározta, hogy másnap reggel elutazik. Vasárnap reggel a házi ur elé állott és bocsánatot kért tőle, hogy ilyen bosszuságot szerzett neki és szomoruan bucsut véve az ajtó felé indult. De az ajtónál hirtelen megállt és visszafordult:

— Végre van valami!

És még állva beszélte el a következő történetet:

„Egyszer pénteken délután a Bál-Sem parancsot adott, hogy fogjanak be gyorsan, mert rögtön el kell utaznia. Én csodálkoztam, hogy hová utazhat ilyen későn, amikor egy óra múlva itt a szombat; de a Bál-Sem reámkiáltott:

— „Menjünk!”

És gyorsan felültünk a kocsira és a lovak el kezdtek száguldani, mintha a levegőben repülnének. A kocsis elaludt, a lovak pedig repültek erdőkön, hegyeken és vizeken keresztül. Én remegtem egész testemben, de nem mertem megkérdezni, hogy hová megyünk. Végre behajtottunk egy városba és az egyik utcában megállottunk és leszálltunk a kocsiról. De ekkor az ablakból kikiáltott egy öreg:

— „Fussatok innen, fussatok ebből a városból, a nép le akarja mészárolni mind a zsidó lakókat, a tömeg most a főtéren van, ahol a püspök, aki valaha maga is zsidó volt, izgatja és bujtogatja a zsidók ellen.”

A Bál-Sem mereven nézett az öregre és tovább ment és én mellette mentem szólanul. Nemsokára a főtéren értünk Óriási tömeg állott egy állvány körül, ahonnan egy véres szemű pap szónokolt, a nép pedig kiáltozott:

— Halál a zsidókra! menjünk! — A Bal-Sem egyenesen a tömeg felé tartott és amikor odaért, mindenki megfordult, mintha megijedt volna és némán utat nyitott. A Bal-Sem felment az állványra és a püspökre ránézett, mire az elhallgatott, majd megfogta a caddik kezét és hangosan zokogni kezdett... A Bál-Sem mondott neki valamit, ezután lejött hozzám, megfogott a kezemnél és odavezetett a kocsihoz és felültünk és ugyanazon az uton visszarepültünk Rimanovba, ahol a kocsis felébredt. Már mindenki a templomban volt és csak a caddikot várták. És a Bál-Sem felment a szent láda elé és imádkozni kezdett és arca úgy ragyogott, mint a nap tammuz havában. Soha sem láttam még így

ragyogni. Az ima után odaléptem hozzá, hogy megkérdezzem tőle, hol voltunk és mi történt, de a caddik intett, még mielőtt megszólaltam.

— Ne kérdezz semmit. Majd egyszer meg fogsz tudni mindent!..“

Reb Avrumele reánézett a ház urára és meglátta, hogy arca egészen lángba borult és szeméből mint két lágy zsinór huzódik alá a köny... .

— Reb Zise! vége a mesének, tovább nem tudom... .

És Reb Zise felrezzent, megfogta a mese-mester kezét és úgy látszott, mintha hangja és egész lénye átváltozott volna.

— Én tudom tovább is a mesét, Reb Avrumele. A zsidó származású püspököt, kit még gyermekkorában raboltak el szüleitől és a ki akkor a zsidók ellen izgatta a népet, megtérítette a Bál-Sem megjelenése. A felbujtogatott népet lecsillapította és szétosztotta közöttük nagy birtokait; ő maga pedig vándoratra kelt és városról városra bolyongott, mint ismeretlen koldus, kenyéren és vizen élt és az utcán halt; így töltötte vezeklésének tiz esztendejét, azután letelepedett itt Kaszovban, ahol senki sem tudta, hogy kicsoda és micsoda; a sok aranyat, amit vétkével szerzett és melyet vezeklő-utján is magával cipelt, szegény testvérei felsegítésére fordította, sok jót tett és várta-várta, hogy jön valaki, aki elbeszéli neki az ő meséjét. Mert a caddik megmondotta, hogy ha hallani fogom mástól az én történetemet, jele lesz ennek, hogy bűnöm meg van bocsájtva... .

Természetes, hogy Reb Avrumele el sem ment többé Reb Zisetől, sőt odahozatta feleségét és gyermekeit is és mikor mindnyájan együtt voltak, még sokszor mondotta el a csodálatos történetet és Reb Zise szeméből örömkönyek omlottak alá megifjuló arcára... .

Tovább a mi Reb Sája mesterünk sem tudta a mesét. Mi pedig úgy éreztük, mintha Reb Sájeban a mese-mester Reb Avrumele lelke volna és mi annak a Reb Zisének az unokái vagyunk és azért kellett ezt a mesét az utolsó percben hallanunk, hogy mi is elősegítsük a nagyapánk lelkének tisztulását... .

Secundus.

Emlékeim.

Apám jött értem; kis falunkba vitt.
Ott megcsudáltak nagy tudásomért,
Tizenkétéves! — úgy mutogattak —
Pöttömnyi csak még, de mindenhez ért!

Városi urfi!... Latinul is tud!...
Megvizsgáztatott az esperes ur,
Apám mosolygott: — mindenből egyes!
Harminc gyermek közt legjobban tanul!

Mindenki büszkén hívott, becézett,
Ugy éreztem, már király vagyok.
Képzeletben körülfoztak vidám
Fehérruhás kis égi angyalok.

S szombat reggel ünneplő ruhában
A kopott kis templomba vitt apám,
Mintha szentek ültek volna sorba
S víg áldásuk hullott volna rám.

Hej be szép volt; kezet fogtam velük,
 Aztán én is imámba merültem,
 S mi egy gyermek gondtalan lelkében
 Megfoganhat, istenemhez küldtem.

Néven hívtak, a tórához léptem,
 Vidáman csendült ajkamról a dal,
 Soh'sem felejttem, életemben ez
 Nem ismétlődött fényes diadal.

Megcsókoltam a tóratakarót,
 És megcsókoltam jó apám kezét,
 Szemem a dicsőség lángját szórta
 A kis templomban szerkesztét.

Milyen emlék, be régen is volt már,
 Fatom azóta a bús utakat,
 Sem apám, sem falum, sem templomom,
 Csak emlék az, mi néha hitet ad.

Hej, nem csudál már senki, senki meg,
 Nem mondja senki: ennyit, annyit ér!
 Kezem nem fogják, nem is becéznek —
 Diadal mindig csak gyermeket ér!

Nagy Imre.

Közgazdaság.

* **Kartonnyomó-ipar és textil kereskedelmi részvénytársaság Füst Jakab és fiai Budapest.** A magyar iparvállalatok egyik legkiválóbbja, a Kartonnyomó ipar és textil, kereskedelmi részvénytársaság Füst Jakab és fiai tartotta meg a héten Ullmann Adolf elnöklése mellett első rendes közgyűlést. Az igazgatóságnak az első üzletszokról a közgyűlés elé terjesztett jelentése szerint az 1907. június havában megtartott rendkívüli közgyűlésnek az alaptőkének 5 millió koronáról 7 millió koronára való felemelésére hozott határozata végrehajtott és az új részvények időközben teljes összegben befizetettek. Az új gyártelep építése és berendezése lényegileg elkészült és a várakozásnak teljesen megfelel. A gyárban jelenleg tíz nyomógép működik, viszont a festő- és kikészítő-telepek a tavaszi hónapokig fokozatosan szintén üzembe helyeztetnek. Az eladások, úgy a társaság saját gyártmányaiban, mint a közvetítő kereskedelemben kielégítően alakultak, a forgalom tekintélyes mértékben emelkedett, amit azon körülmény is elősegített, hogy az új gyártmányok mindenütt — Magyarország határain kívül is — tetszésre találhatnak. Az árukészletek az esetleg bekövetkezhető konjunkturális áresések figyelembe vételével értékeltek. Az igazgatóság a folyó üzletév kilátásait kedvezőknek minősíti, annál is inkább, mint-hogy a következő hónapokban gyártásra kerülő mennyiségeknek elhelyezése a már eddig foganatosított későbbi szállításokra a vonatkozó eladások által biztosítva van. Az előterjesztett mérleg, az értékcsökkenési tartalékalapnak 250.000 koronával való javadalmazása és az összes alapítási költségeknek 76.423 korona 44 fillérben való teljes leírása után 423.171 korona 41 fillérsnyi tiszta nyereséggel zárul. A közgyűlés az igazgatóság javaslatára elhatározta, hogy ezen összegből 70.000 korona a rendes tartalék alap javadalmazására, 325.000 korona, é. p. részvényenkint 13 korona, az osztalék kifizetésére fordíttassék, míg a fennmaradó 28.171 korona 91 fillér új számlára vitessék át. Végül

az igazgatóság új tagjaiul Engel Gyula, Gárdos Alfréd és Weisweiler Arthur (Páris) választattak meg, viszont a felügyelő-bizottságba dr. Schreyer Jakab, Gelléri Mór, gróf Batthyány István, Preise Miklós és Janovitz Vilmos (új) választattak be. Az igazgatóságnak a közgyűlést követő alakuló ülésében Ullmann Adolf az igazgatóság elnökévé, Füst László pedig alelnökévé újból választott meg.

* **A Grüner A. Henrik budapesti rövid szövött és fehérnemű áru nagykereskedő cég** (V. Marokkai-utca 1. sz.) megvette a *Sas-utca 17* számú házat, melyben saját céljaira berendezett és átalakított új helyiségeit a múlt hét elején megnyitotta.

* **A „Patria“ nagykanizsai pótkávégyár,** Fuchs M. nagyváradi főrabbi ur szigorú rituális felügyelete alatt készült kóser pótkávéja a legzamatosabb és kiadóságra minden pótkávét fölülmul.

* **Házasság.** Egy vidéki rabbi, igen szép és intelligens leányának egy biztos állásban levő fiatalembert keres férjnek Hozomány 4—5000 korona. Ajánlatokat „Házasság“ jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja.

Mindennemű kakaó, csokoládé és cukorkák כשר, מדין של ריטוס szerint készíttetnek a főtisztelendő győrszigeti orthodox rabbi felügyelete mellett.

SCHMIDL L. gyárában
 Győrött.

A pesti izr. hitközség előljáráóságától.

252
1903 szám

Pályázati hirdetmény.

A pesti izr. hitközség előljáráósága, a kezelésében levő alábbi alapítványok kamataiból az 1908. év folyamán esedékes kiházasítási- és egyéb segélyekre pályázatot hirdet.

1. a **Bauer Mór és Fanny** alapítványból két, egyenkint 400 kor., esetleg négy, egyenkint 200 koronás segélyre, helybeli szegény özvegyek támogatására, vagy kiházasítási segélyül árva leánynak, esetleg valamely méltó szegény személy vagy család nyomorának enyhítésére. *Benyújtási határidő: az egyik részre február 22, a másikra március 20.*

2. a **Deutsch-Wittenberg** alapítványból egy 160 koronás kiházasítási segélyre az alapító rokonai számára. *Benyújtási határidő: márc. 31.*

3. az **Ehrlich Bernát** alapítványból összesen 586 kor 40 fillért kitevő, esetleg több pályázó között megosztható kiházasítási segélyre az alapító rokonai számára. *Benyújtási határidő: március 31.*

4. a **kövesgyüri lovag Freystädler Antal** alapítványból több, különböző összegű segélyre, kézműves, vagy gazdasági pályára lépő izraelita szegény kiskorú rokonok számára, a tanítási díjak, vagy önállósítás esetén az első berendezési költségeinek fedezésére. *A kérvények bármikor benyújthatók.*

5. a **Gomperz Veronika** alapítványból egy 480 koronás kiházasítási segélyre az alapító rokonai számára (a segély elnyerőjének augusztus hó 15-én kell esküvőjét megtartania). *Benyújtási határidő: március 31.*

6. a **Gráner Jónás** alapítványból egy 1680 koronás kiházasítási segélyre az alapító rokonai számára (a segély elnyerőjének Ab hó 10-én kell esküvőjét megtartania). *Benyújtási határidő: március 31.*

7. a **Haiduschka Károly** alapítványból egy 752 koronás kiházasítási segélyre. *Benyújtási határidő: március 31.*

8. a **Holitscher Farkas** alapítványból két, egyenkint 80 koronás kiházasítási segélyre, első sorban árvák számára. *Benyújtási határidő: március 31.*

9. a **Haas Joachim** alapítványból egy 1200 koronás kiházasítási segélyre, kizárólag pesti, vagy ó-budai szegény rokon számára. *Benyújtási határidő: március 31.*

10. a **Hertzka Ernesztin** alapítványból egy 400 koronás kiházasítási segélyre, szegény rokon számára (a segély elnyerőjének Kiszlev hó 18-án kell esküvőjét megtartania) *Benyújtási határidő: szeptember 30.*

11. a **Kassovitz I. H. és Rozália** alapítványból egy 432 koronás kiházasítási segélyre szegény rokonok számára (a segély elnyerőjének Ijjar hó 28-án kell esküvőjét megtartania) *Benyújtási határidő: március 31.*

12. a **Klepetatsch Ignác** alapítványból egy 180 koronás kiházasítási segélyre, szegény árvaleány számára. *Benyújtási határidő: márc. 31.*

13. a **megyeri Krausz Lajos** alapítványból egy 800 koronás kiházasítási segélyre, az alapító rokonai számára. *Benyújtási határidő: március 31.*

14. a **Kunewalder L. M. és F. M.** alapítványból 10—40 koronás, három hó alatt visszafizetendő kamatmentes kölcsönökre, kis-kereskedők-, házalók- és piaci árusoknak. *A kérvények bármikor benyújthatók.*

15. a **Leopold Ignác és Katalin** alapítványból egy 192 koronás kiházasítási segélyre. *Benyújtási határidő: március 31.*

16. **Lusztig Ede** adományából egy 100 koronás kiházasítási segélyre, pozsonymegyei vagy budapesti születési szegény leány számára (a segély elnyerőjének október havában kell esküvőjét megtartania) *Benyújtási határidő: március 31.*

17. a **Neuschloss-Benvenisty** alapítványból egy 200 koronás kiházasítási segélyre, szegénysorsu leány számára (a segély elnyerőjének október hó 25-én kell esküvőjét megtartania). *Benyújtási határidő: március 31.*

18. a **Pollák Leon és Laura** alapítványból egy 1000 koronás kiházasítási segélyre, rokonok számára (rokon pályázó hiányában nem rokonnak csak 600 korona). *Benyújtási határidő: március 31.*

19. a **Reich Armin és neje Blau Fanny** alapítványból egy 495 koronás kiházasítási segélyre, szegény rokon, vagy árva leány számára (a segély elnyerőjének Ab hó 19-én kell esküvőjét megtartania). *Benyújtási határidő: március 31.*

20. a **Reich Gábor és Sarolta** alapítványból két, egyenkint 495 koronás kiházasítási segélyre az alapító és nejének rokonai számára (Reich Gábor rokonának Sziván hó 3-án, Reich Gáborné rokonának Ab hó 8-án kell esküvőjét megtartania). *Benyújtási határidő: március 31.*

21. a **Schnitzer Dávid** alapítványból két, egyenkint 490 koronás kiházasítási segélyre. *Benyújtási határidő: március 31.*

22. a **Schossberger-Deutsch** alapítványból egy 276 koronás kiházasítási-segélyre (az esküvő napja: Erev rós-chodes Tamuz). *Benyújtási határidő: március 31.*

23. a **Spitzer Gerzson** alapítványból több, egyenkint 1500 koronás kiházasítási-segélyre kizárólag az alapító rokonai számára és egy 750 koronás segélyre az alapító férfi-rokonai számára, szigorlati díjakra, amennyiben pedig a folyamodó kezdő iparosmester vagy gazdálkodó, az első berendezés költségeire: *Benyújtási határidő: március 31.*

24. a **Taub Salamon** családja alapítványból egy 800 koronás segélyre, vagy rokon leány kiházasítására, vagy szegény férfi-rokon támogatására. *Benyújtási határidő: március 31.*

25. a **Wahrmann Sándor** alapítványból egy (esetleg két pályázó között egyenlő arányban megosztható) 1440 koronás kiházasítási segélyre kizárólag szegény rokonok számára. *Benyújtási határidő: március 31.*

26. a **Weisz Jakab és Johanna** alapítványból egy 152 koronás kiházasítási segélyre, rokonok számára. *Benyújtási határidő: március 31.*

27. a **Wolfner Gyula és Karolin** alapítványból két, egyenkint 320 koronás kiházasítási segélyre, rokonok számára. *Benyújtási határidő: március 31.*

A kellően felszerelt folyamodványok az egyes alapítványoknál kitett határnapig a pesti izr. hitközség előjáróságához (VII., Sip-utca 12, I. em.) küldendő. Elkésetten beérkezett folyamodványok nem fognak figyelembe vételni.

A folyamodványokhoz mellékelendő: születési, szegénységi bizonyítvány, hiteles okmányok a

vérokontság igazolására, kiházasítási alapítványoknál még az eljegyzés igazolása is, míg a Freystädter alapítványnál a gazdasági vagy ipari tanintézet látogatási bizonyítványa, iparos tanoncoknak pedig az illetékes iparhatóság által láttamozott tanonc-szerződése.

A kiházasítási alapítványokra nézve a következő általános szabályok veendőek figyelembe: Kiházasítási alapítványra csak *hajadon* menyasszonyok pályázhatnak. Azok, akik a fent felsorolt alapítók egyikének sem rokonai, az alapítvány megnevezése nélkül csak *»valamely nem rokonoknak is kiadható kiházasítási alapítvány«*-ra pályázhatnak. Ezek azonban csak helyben lakó hitközségi tagok leányai lehetnek.

Az egyes kiházasítási segélyek elnyerői kötelesek lesznek házasságukat a zsidó vallás szerződésai szerint egyházilag is megáldatni és pedig az esketési határidőhöz kötött alapítványok elnyerői a megállapított határnapon, a határnap-nélkülieké pedig az 1908. év végéig. A segély csak az esketés igazolása után fog kifizettetni.

Azon pályázó menyasszonynak, ki a pályázat eldöntése előtt házasságot köt, a megszarazott segély nem fog folyósíttatni.

Bővebb felvilágosítások bármely hétköznapon d. e. 9—1 óra között, a hitközség titkári hivatalában Gábor Gyula dr. hitközségi ügyésznel nyerhetők.

Budapesten, 1908. évi január havában.

A pesti izr. hitközség elöljárósága.

A nyiregyházi status quo izr. hitközségtől

Hirdetmény.

A nyiregyházi status quo izr. hitközség kezelésében levő néhai Mandel Abraham és neje Czinez Rozália alapítványnak 1907. évi 45 korona összegű kamata egy szabolcsmegyei születésű, izr. vallású, szegény sorsu, felsőbb iskolába, vagy rabbiképzőbe járó jó tanulónak lesz kiadva. A kamatot elnyerni óhajtók születést, szegénységet és tanulmányt igazoló iratokkal felszerelt kérelmeket legkésőbb f. évi január hó 31-ig adhatják be a hitközségi elöljárósághoz. Az alapítványozók családjához tartozók előnyben részesülnek.

Nyiregyháza, 1908. évi január hó 5-én.

Az elöljáróság.

A makói izr. hitközség elöljáróságától

Pályázati hirdetmény.

Kiházasítási segélyre.

A makói izr. hitközség elöljárósága pályázatot hirdet a Makón 1885. évi október 19-én Spitzer Lázár által végrendeletileg tett kiházasítási alapítvány 1907. évi kamatjövödelmére.

A kiházasítási segélyért oly hajadonok folyamodhatnak, kik néhai Spitzer Lázárral avagy első nejével, Engel Breindellel való vérokonosságukat hiteles okmányokkal igazolhatják.

A beérkezett folyamodványok elbírálásánál csakis az ezen hirdetmény alapján beadott és kellően felszerelt folyamodványok fognak figyelembe vétetni.

A makói izr. hitközség elöljárósághoz címzendő folyamodványok 1908. évi január 25 től kezdve bezárólag január 30-ig fogadtatnak el.

Makó, 1908. évi január 5.

Purjesz Mór,
hitk. jegyző.

Pártos Izsó,
hitk. elnök

A szarvasi izr. hitközségtől.

Pályázat.

A szarvasi izr. hitközségnél az előimádkozói állás betöltendő. Kivántatik kellemes hanggal bíró, a mai kornak megfelelő kitűnő előimádkozó, (חזן), ki egyszersmind kiváló בעל קורא és עופות שוחט legyen. Előnyben részesül, aki שוחט ובורד minősítéssel bír.

Évi fizetés 1200 korona, természetbeni lakás és a szokásos mellékjövedelem.

Pályázni kívánók sziveskedjenek a magyar honoságot, kort. eddigi működést és családi állapotot feltűntető bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi február 15-ig az alulirt elnökséghez beküldeni. Az állás, egyelőre egy próbaévre, f. évi április 1-én foglalandó el.

Próbaelöadásra kizárólag a meghívottak fognak bocsáttatni, az utiköltség csakis a megválasztottnak lesz megtérítve.

Szarvas, 1908. január 7

Glück Zsigmond,
hitk. jegyző.

(2—4)

Dr. Szemző Gyula,
hitk. elnök.

Elegans פֿינאנץ vendéglő

a nyáron át kerthelyiség.

Ujjonnan berendezve. — Izléses jó ételek, kitűnő italok. — Lakodalmak és ünnepélyek alkalmával külön bejárattal díszes szalon.

NEIGER J. BUDAPEST,
VI., Teréz-körút 4.

כשר של פסח

kokuszszir, növényvaj és mindenféle fűszerárak nagyban és kicsinyben a legolcsóbb napiár mellett. Referenciákkal a budapesti orthodox rabbiság szolgál. Megbízható és legolcsóbb bevásárlási forrás. Friss vaj és mindenféle sajtok כשר egész éven át.

Roth A. és Fia

Budapest. VII. ker., Dob-utca 34. sz.

KOHN ARNOLD

sirkőraktára

BUDAPEST, VII. ker., Károly-körút 15. sz.

SIREMLÉKEK

minden ár és kivitelenben, áthelyezések, exhumálásoknál.

Javítási munkák a temetőben.

Telefon: 18—76.

Szombaton és ünnepnapon zárva.